

ORGEL- EN KOORMUZIEK UIT DE GROTE OF ANDREASKERK

TE HATTEM

Harm Jansen
dirigent - organist,

m.m.v.

Cappella
Neerlandica

WAAR HET
VERLEDEN SPREEKT
IS HET
HEDEN SPRAKELOOS

PROGRAMMA

Grote orgel

Ave maris stella
Plein jeu
Fugue
Duo
Dialogue sur les grands jeux

Nicolas de Grigny (1671- 1703)

Capella Neerlandica

Maria antifoon:
Ista est speciosa
Psalm 147
Ista est speciosa

Hattem, Oud Archief (1523)

Koororgel

Maria Zart
Canzon seconda a quattro (1608)
Uit het *Susanne van Soldt Manuscript*:
Heer ich Wil U Wt 's Herten gront, den 9 sallem

Arnold Schlick (ca. 1460-1521)
Giovanni Gabrieli (1557-1612)

Capella Neerlandica

Maria antifoon:
Nigra sum sed formosa
Psalm 122, berijming Thédore de Bèze
Nigra sum sed formosa
Koraalzetting, berijming 1973
Nigra sum sed formosa

Hattem, Oud Archief
melodie Genève (1542)
Claude Goudimel (1565)
(ca. 1514-1572)

Koororgel

Canzon seconda
Lof-sanck Maria
Koraalzetting
Psalm prelude
Partite II sopra l'Aria di Monicha

Giovanni Gabrieli
Harm Jansen (1950-)
Henderick Speuy (ca. 1575-1625)
Girolamo Frescobaldi (1583-1643)

Capella Neerlandica

Maria antifoon:
Ave Regina celorum

Hattem, Oud Archief

Grote orgel

Fantaisie sur Une jeune fillette

François Eustache du Caurroy
(1549-1609)

Koororgel

Toccata settima

Michelangelo Rossi (1601-1656)

Uitvoerenden:

Harm Jansen, orgel,
Cappella Neerlandica
Margreet Rietveld, sopraan
Elly van Munster, luit, theorb

TOELICHTING

De Grote of Andreaskerk (Andreas verwijst naar de apostel Andreas) was eind 12e eeuw een Romaans stenen kerkje, dat later in fases vervangen werd door de huidige kerk. Tot 1580 was het een rooms-katholieke kerk. Naast het schip en een koordeelte heeft de kerk twee kapellen, de Annakapel en de Mariakapel. De Annakapel refereert aan (Moeder) Anna of Sint Anna. Zij is volgens de christelijke traditie de moeder van de maagd Maria. In de tweede eeuw van onze jaartelling werd de Geboorte van Maria beschreven. Deze tekst werd later bekend als het proto-evangelie van Jacobus en behoort tot de apocriefe teksten van het Nieuwe Testament. De verering van Anna begon in de 5e, 6e eeuw in het Midden-Oosten en kwam al spoedig naar het westen (Venetië en Rome). Zij bereikte haar hoogtepunt in de 15e en 16e eeuw. In die tijd ontstond een bijzondere afbeelding *Anna te Drieën, Anna met Maria en Jezus*.

De Mariakapel verwijst naar Maria, de moeder van Jezus. Met name in de late Middeleeuwen ontstond enorme belangstelling voor Maria als maagd, koningin, bruid, moeder en midde-lares. Deze verering bleef niet beperkt tot kloosters en kerke-lijke instellingen; ook in de burgerij was de Mariaverering stevig geworteld. Er werden zelfs broederschappen opgericht met het doel om de verering van Maria te bevorderen en vele kerken kregen de naam *Onze Lieve-Vrouweker*. In die tijd was het voor een componist dan ook een dankbare taak om een werk voor een Mariafeest te schrijven, omdat zijn compositie vrijwel zeker werd uitgevoerd.

*Heilige Anna, Maria en Jezus
door Albrecht Dürer*

DE ORGELS

Koororgel

De Grote of Andreaskerk te Hattem bezat reeds vroeg een orgel.

We weten dit uit de stichtingsoorkonde van de broederschap van Onze Lieve Vrouwe en van het Heilig Sacrament uit 1423, waarin bepaald werd dat de priesters moesten zorgen dat bij de gezongen missen van het Heilig Sacrament op donderdag en van Onze Lieve Vrouwe op zaterdag, 'opten orgel... tot eer Gaijs gespoeld worde'!

Waarschijnlijk is dit instrument bij de grote brand van 1429 verwoest.

De tweede keer dat het orgel ter sprake komt, is in 1474 wanneer het stadsbestuur de geestelijke Deric of Henderick Muser begiftigt met een halve vicarie op voorwaarde dat hij les gaat nemen. Reeds in 1477 wordt ene heer Matijs als orgelist vermeld, terwijl in 1520 de benoeming van *den nyen orgelist* uit Hasselt volgde.

Het instrument dat deze organisten bespeelden, werd in de 16e eeuw vervangen door het huidige. De ontstaansgeschiedenis is niet precies te dateren. Aannemelijk is dat de galerij uit omstreeks 1550 stamt. De koppen in ruitvormige omljstingen waren in die tijd een geliefd motief, zie bijvoorbeeld ook het rugpositief van het orgel in de Koorkerk in Middelburg.

Het octogonale ribbengewelfje onder de galerij en de eigenlijke orgelkas moeten ook uit deze tijd stammen. Mogelijk stamt de balgenstelling zelfs nog uit de 15e eeuw.

Op één van de stijlen is een inscriptie gekerfd met de letters I K en het jaartal 1507. De letters I K zouden mogelijk op Johan Kavelens (Johan van Covelens) kunnen duiden, die omstreeks die tijd in deze regio werkte.

De profielen van de lijsten tussen onder- en bovenkas komen in het midden van de 16e eeuw vaker voor.

Ornamenteel snijwerk is alleen te vinden op de consoles. Dit snijwerk met bladranken is typerend voor de periode rond 1550.

De kerkrekeningen van 1623-1625 vermelden dat de toenmalige orgelbouwer (Jan Slegel II ?) een aanzienlijk bedrag ontvangen heeft. Naar de mening van Jan van Biezen stammen de windlade en het wellenbord

De balgstoel met de 3 spaanbalgen in gebruik. Eén in ruststand, één half en één helemaal geopend. Het treden van de balgen, op de cd bij een drietal werken, veroorzaakt andere bijgeluiden dan de elektrische windvoorziening.

uit die tijd. Aanvankelijk heeft deze windlade 41 toon-
cancellen gehad, dus C D E F G A g2- a2.

In 1661/1662 renoveert de orgelmaker Johann Schmidt
uit Oldenzaal het orgel. In 1674/1677 wordt het orgel
nogmaals gerenoveerd door Jan Slegel III. De galerij,
oorspronkelijk een *zwaluwnest*, wordt ook in de 17e
eeuw vergroot, waarbij de zijpanelen frontaal werden
geplaatst. Vast staat dat bij de verbouwing van het orgel
in 1677 door Jan Slegel III de orgelkas werd verhoogd
zodat er ruimte werd gecreëerd voor grotere pijpen.
Van Biezen gaat er in zijn boek van uit dat Slegel III
pijpwerk van zijn voorvaderen plaatste. Volgens Albert
Jansen is het goed mogelijk dat het pijpwerk door
Schmidt is geplaatst. Het zou afkomstig kunnen zijn uit
het tussen 1560 en 1570 door Cornelis en Michiel
Slegel gebouwde orgel in Oldenzaal. De reden is, dat na
de renovatie van het grote orgel in Oldenzaal in 1661,
het kleine orgel daar zijn functie verloren had.

Aan de achterzijde van de luiken bevindt zich een
gedicht van B. Borman over de herbouw van het orgel
in 1677. Op de convexe delen schilderde hij dezelfde
orgelpijpen met spitse labia, die men ook in het front zag
bij geopende luiken. Een dergelijk trompe l'oeil-orgel-
front kwam wel vaker voor, zoals bijvoorbeeld bij het
orgel van de Nederlands bouwver Willem Hermans in de
Chiesa dello Spirito Santo te Pistoia (Italië).

De beschildering van de voorzijde van de luiken dateert
vrijwel zeker uit 1662. Links ziet men een citerspelende
figuur (David) en rechts een fluitspelende man, die ook
een luit bij zich heeft. Beide heren worden vergezeld door vier musicerende engelen.

Over de 18e eeuw en de eerste helft van de 19e eeuw is weinig bekend. De vroegst bekende weergave
van de dispositie van het orgel staat in het manuscript van Broekhuizen, ca. 1850-1862. Deze is: Prestant
8', Octaaf 4', Superoctaaf 2', Sesquialter (D), Mixtuur, Quintadeen 8', Holpijp 4', Fluit 2', Trompet 8',
Tremulant, kort octaaf.

In 1875 is een herstelling uitgevoerd door Zwier van Dijk uit Kampen, waarbij de dispositie werd gewijzigd en het kort octaaf verdween. De paviljoenvormige bekroning die in 1875 was verwijderd, werd in 1960 herplaatst. In 1973 is door de firma Flentrop Orgelbouw de oude situatie van 1677 min of meer hersteld.

Tijdens de kerkrestauratie van 1987-1995 is een achtergrondschildering ontdekt. Deze lijkt een integraal onderdeel van de orgelkas uit te maken.

In 1985 heeft Jan van Biezen een nauwkeurige systematische inventarisatie en analyse van het pijpwerk gemaakt. Door de aanwezigheid van vele tooninscripties op de pijpen (16e eeuwse, waarschijnlijk van Cornelis en Michiel Slegel, 17e eeuwse van Jan Slegel III, 18e eeuwse, vermoedelijk van een bouwer uit de school van Schnitger en 19e eeuwse van Zwier van Dijk), is een duidelijk beeld ontstaan uit welke tijd de registers dateren. Behalve de Prestant 8' zijn nog de volgende (gedeeltelijk) 16e eeuwse registers te traceren: Octaaf 4', een Mixtuur, een Holpijp 8', een Openfluit 4', een Gemshoorn 2', misschien een Nasard 2 2/3' en een Sifflet 1' en een Trompet 8'.

In de loop der eeuwen is vooral door Jan Slegel III en Zwier van Dijk het nodige gewijzigd.

Huidige dispositie:

1. Prestant 8'	16e eeuw	Manuaalomvang	CDEFGA-c'''
2. Octaaf 4'	±1550	Pedaalomvang	CDEFGA-g'
3. Octaaf 2'	±1550	Toonhoogte	a' = 440 Hz.
4. Holpijp 8'	±1550	Temperatuur	middentoon
5. Roerfluit 4'	±1550		
6. Fluit 2'	±1875		
7. Mixtuur 4 st.	1973 (ten dele 18e eeuw)		
8. Tertiaan Disc. 2 st.	1973		
9. Trompet 8'	1875 (kelen 16e eeuw of Jan Slegel III)		

Hoofdorgel

In 1855 bouwde François Bernard Loret (1808-1877), orgelmaker te Mechelen, een orgel voor de nieuwe kerk te Waterloo, België. Toen dit instrument werd afgebroken, werd de hoofdwerkkas door de Kerkvoogdij van de Hervormde Gemeente te Hattem aangekocht. Gezien de aard en structuur van de bestaande orgelkas lag het voor de hand om ernaar te streven, dat het een orgel zou worden van het Zuid-Nederlandse/Franse type. Het rugpositief en het balkon werden in 1975 bijgebouwd en uitgevoerd door de firma Flentrop.

Dispositie :

Grand Orgue C-g^{'''}

1. Bourdon 16'
2. Montre 8'
3. Bourdon 8'
4. Prestant 4'
5. Flûte 4'
6. Nasard 2 2/3'
7. Doublette 2'
8. Plein jeu IV
9. Cymbale III
10. Trompette 8'
11. Clairon 4'
12. Voix Humaine 8'
13. Cornet V

Positif C-g^{'''}

1. Bourdon 8'
2. Prestant 4'
3. Nasard 2 2/3'
4. Flûte 4'
5. Doublette 2'
6. Tierce 1 3/5'
7. Larigot 1 1/3'
8. Fourniture III
9. Cromorne 8'

Récit a-g^{'''}

1. Bourdon 8'
2. Cornet IV
3. Hautbois 8'

Pedale C-f

1. Subbas 16'
2. Flûte 8'
3. Bourdon 8'
4. Prestant 4'
5. Bombarde 16'
6. Trompette 8'

Accouplement
Tirasse Grand Orgue
Tirasse Positif
Tremulant

HET PROGRAMMA

Er is reeds gesteld dat met name in de late Middeleeuwen er een enorme belangstelling voor Maria was. Uitgangspunt voor deze cd waren de in 2002 herontdekte Maria-antifonen (Oud-Archief, Hattem, inventaris nr. 1025, aantekeningenboekje, folio 60, 1523). Twee van de drie teksten, namelijk *Ista est speciosa* en *Nigra sum sed formosa* zijn afkomstig uit het bijbelboek Hooglied. De tekst *Ista est speciosa* is een vrije weergave van Hooglied 6: 9 en *Nigra sum sed formosa* komt uit Hooglied 1 : 5 en 6. De derde, het Ave *Regina celorum*, (wees gegroet koningin der hemelen) heeft een vrije tekst.

De drie antifonen zijn gezangen die een psalm of canticum, b.v. het Magnificat, omlijsten. Ze hadden een plaats in de Vesperdienst, één van de dagelijkse koorgebeden in de klooster- en kapittelkerken. Vanwege een toenemende grensvervaging tussen de kerkelijke liturgie en de leefwereld eromheen, werden ze misschien ook gebruikt voor private devotie. De aandacht voor persoonlijke levensheiliging en praktische levenswijsheid werd steeds belangrijker, getuige het ontstaan van De Moderne Devotie.

Hoewel de antifonen in Hattem gefunctioneerd hebben, bleek niet te achterhalen, omdat er geen informatie over beschikbaar is. Op deze cd is gekozen voor een uitvoering van de antifoon *Ista est speciosa* in combinatie met de gregoriaanse versie van psalm 147. Hoewel speculatief, is het niet onmogelijk dat het

na 1523 in deze geest is uitgevoerd. Een exacte plaats in het liturgisch kerkelijk jaar is niet bekend.

De antifoon *Nigra sum sed formosa* functioneerde doorgaans als antifoon bij psalm 122, een pelgrimslied van David, een lied van opgang naar Jeruzalem. In de liturgie heeft het een plaats gekregen op de vierde lijdenszondag, zondag *laetare*. Er is gekozen voor de antifoon in combinatie met de Geneefse melodie uit 1551.

In de vespersdienst had het Magnificat een vaste plaats. Daarom als herinnering de *Lofzang van Maria*. In de eerste Straatsburgse uitgaven van het psalter staat de huidige melodie van de *Lofzang van Maria* genoteerd voor psalm 3, maar duikt later op als melodie in combinatie met de *Lofzang van Maria*.

De antifoon *Ave regina celorum* functioneerde als slotzang in de Completen, de laatste tijdendienst als afsluiting van de dag en stond op zichzelf. De liturgische plaats was de periode tussen de purificatie, 2 februari en Witte Donderdag.

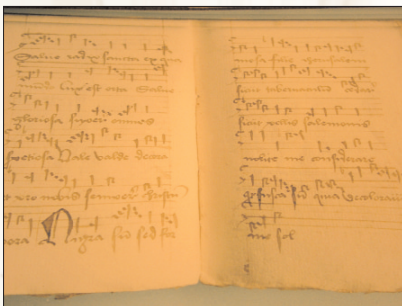
Het *Ave maris stella* is één van de oudste liederen ter ere van Maria; het werd gevonden in een manuscript uit de 9e eeuw (St.Gallen).

De raadselachtige titel *Ave maris stella* (Gegroet, sterre der zee) is mogelijk ontstaan doordat een kopiïst zich verschreef. Hieronymus vertaalde in zijn werk *Liber interpretationis Hebraicorum nominum* (390 na Chr.) de Hebreeuwse naam Maria in het Latijn met *stilla maris sive amarum mare* (druppel der zee of bittere zee). Bij het overschrijven werd dat *stella maris* (sterre der zee) en dat is het in de latere Middeleeuwen gebleven.

Maria wordt aan het eind van de eerste strofe *coeli porta* (de poort des hemels) genoemd. Zij opent voor ons het paradijs, dat Eva door de zondeval voor ons heeft afgesloten. Deze tegenstelling Eva-Maria was in de Middeleeuwen zeer algemeen.

Ze heeft in het liturgisch jaar een plaats gekregen in de cyclus van heiligenfeesten op 15 augustus, Maria ten Hemelopneming.

De melodie, mogelijk 11e eeuw, die aan deze Hymne ten grondslag ligt is door de Franse barokcomponist **Nicolas de Grigny** uitgangspunt voor zijn *Ave maris stella*. De titels van de delen van de orgelwerken uit de Franse barok hebben betrekking op de in deze muziek gehanteerde compositiestijl en zijn tevens een aanduiding voor de registratie van deze delen.

De Duitse organist en componist **Arnold Schlick** is vooral bekend geworden door zijn boek over orgelbouw *Spiegel der Orgelmacher und Organisten* (1511). In de koraalbewerking over *Maria Zart* hoort men veelvuldig het gebruik van, uit de Josquin-generatie afkomstige, imitaties en anticipaties.

Giovanni Gabrieli werkte vanaf 1586 als organist in de Basiliek van San Marco.

Hij was zonder twijfel de belangrijkste vertegenwoordiger van de Venetiaanse muziek aan het einde van de 16e en het begin van de 17e eeuw. In de San Marco had hij de kans om de meerkorige vocale stijl *a cori spezzati* verder uit te diepen. Bovendien had hij een hoogstaand instrumentaal ensemble tot zijn beschikking. De twee gespeelde canzones, afkomstig uit de *Sacrae Symphoniae*, waren hoogstwaarschijnlijk bedoeld voor de opluistering van de missen en vespers op de grote feestdagen en vieringen gedurende het liturgisch jaar. De tweede canzon bestaat uit een ritornello (refrein) afgewisseld met korte tussendelen.

Het *Susanne van Soldt Manuscript* dateert van of voor 1599. Het bevat o.a. een aantal psalmbewerkingen die waarschijnlijk door Susanne van Soldt op twaalf- of dertienjarige leeftijd zijn opgeschreven of verzameld. De psalmbewerkingen behoren tot de oudst overgeleverde zettingen van het Nederlands Psalter.

Henderick Joostenszoon Speuy was organist van de Grote Kerk en de Augustijnerkerk te Dordrecht. Zijn psalmbewerkingen die voor orgel en clavecimbel gecomponeerd waren, verschenen in 1610. De voorspelen zijn tweestemmig waarbij de melodie meestal afwisselend in de boven- of onderstem ligt. Zijn compositietechniek is improviserend van aard.

Onder de titel *Partite II sopra l'Aria di Monicha* (in het origineel *Parte sopra lamonicha*) heeft de Italiaanse componist en organist **Girolamo Frescobaldi** een fraaie, uit 11 variaties bestaande, compositie geschreven. De melodie *Monica*, (*Monicha*, *Monaca* = kloosterlinge) was zeer populair in Italië, Duitsland, Frankrijk en de Lage landen. De oorsprong van de melodie is onbekend maar suggereert een verbinding met een danstraditie (in het *Susanne van Soldt Manuscript* komt het voor als *Allermande la Nonette, dans van het nonnetje*). De titel is afkomstig uit een tekst die verbonden is met de melodie *Madre non mi far monaca* en is terug te voeren op een *ballo* uit 1593, van G.A. Terzi. Het verhaal gaat over een meisje dat haar moeder smeekt haar geen non te laten worden.

In de Lutherse zangbundels komt de melodie o.a. voor als *Von Gott will ich nicht lassen*.

In Frankrijk verscheen deze melodie onder de titel *Une jeune fillette* voor het eerst in *voix de ville* in Chardavoine's *Le recueil de plus excellentes chansons*, 1576. De tekst gaat hier over een jong meisje dat tegen haar wil naar het klooster moet. Op een avond, na de completen, smeekt ze Lieve Maagd Maria, of die haar leven wil bekorten, *puisque mourir je doy*. Ook deze Franse tekst sluit aan bij het thema van *Monica*.

Eustache du Caurroy was de laatste grote componist van de renaissancistische polyfonie in Frankrijk. Hij werkte voor drie Franse koningen en werd in zijn tijd vergeleken met Orlando di Lasso. Hij schreef ondermeer psalmcomposities en fantasieën. De vijf variaties, drie- tot vijfstemmig, over *Une jeune fillette* zijn orgelbewerkingen van fantasieën voor instrumentaal ensemble.

Michelangelo Rossi was tijdens zijn leven een beroemd violist. Tegenwoordig dankt hij zijn reputatie vooral aan zijn orgel- en clavecimbelmuziek. De stijl is nauw verbonden met die van Frescobaldi. Van de 10 toccata's is vooral de 7e heel bijzonder vanwege haar verrassende, soms zelfs bizarre gebruik van de chromatiek.

Bronnen

Biezen, J. van, *Het Nederlandse orgel in de Renaissance en de barok in het bijzonder de school van Jan van Covelens*, Utrecht, 1995, p. 535-552

Biezen, J. van, Schulte Nordholt, J. VV., *Hymnen*, Tournai, Desclée & Co, 1967

Caldwell, J., Canzona, *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*, ed. S. Sadie, Volume IV, 2000, p. 742-745

Hoefler, F.A., *Aanteekeningen betreffende de kerk van Hattem*, Arnhem, 1900

Jansen, A., *De orgelmakers Schmidt in Oost Nederland, Elburg*, Stichting tot behoud van het Nederlands Orgel, publicatie nr. 68

Spoel, D., *De orgels in de Grote of Andreaskerk te Hattem*, Hattem, Kerkvoogdij Hervormde Gemeente, 1997

Hudson, R., *The Monica*, Oxford University Press, 2006

Zanten, M. M .van, *Orgelluiken, traditie en iconografie*, Zutphen, Walburg Pers, 1999

Registraties:**HOOFDORGEL**

Ave Maris stella

Plein jeu

G.O. I, 2, 4, 7, 8, 9

Pos. 9, Ped. 6

Tirasse Pos.

Fugue

G.O. 13

Pos. 2, 9

Ped. 2

Duo

Rec. 1, 2

G.O. 1, 3, 5, 6, 7

Pos. 6

Accouplement

Dialogue

G.O. 4, 10, 11, 13

Pos. 2, 9

Rec. 1, 2

Ped. 8

Accouplement

Tirasse G.O.

KOORORGEL

Maria Zart,

I

Canzon seconda a quattro

5

Psalm

9, 1, 2, 3, 7, 8, 9

Canzon seconda

Refrein

1, 2, 3, 7

Tussendelen

1, 2, 4, 5

Slotdeel

1, 2, 3, 7, 9

Lof-sanck Maria

Koraalzetting,

2, 9

Psalm prelude,

1, 2, 7

Partite II sopra l'Aria di Monicha

Prima parte

I

Seconda parte

2

Terza parte

5

Quarta parte

4

Quinta parte

4, 5

Sesta parte

4, 6

Settima parte

4, 5, 6

Ottava parte

4

Nona parte

1, 2

Decima parte

1, 3

Undecima parte

I

HOOFDORGEL

Fantaisie sur 'Une jeune fillette'

Var. I

G.O. 2

Pos. 2

Ped. 2

Var. II

G.O. 5

Pos. 4

Accouplement

Tremulant

Var. III

G.O. 3

Pos. 1

Ped. 4

Accouplement

Tremulant

Var. IV

G.O. 12

Pos. 9

Ped. 2

Var. V

G.O. 4, 10, 11

Pos. 1, 2, 5

Ped. 2, 4

KOORORGEL

Toccata settima

Sectie I

1, 2, 3, 7

Sectie II

I

Sectie III

1, 2

Sectie IV

1, 2, 3, 7

Harm Jansen

studeerde orgel, piano, kerkmuziek en directie aan de Conservatoria te Zwolle en Rotterdam. Tevens studeerde hij muziekwetenschappen aan de Universiteit van Utrecht.

In 1974 behaalde hij het solistendiploma *Orgel met onderscheiding*. In 1977 werd hem de *Prix d'Excellence* toegekend. Vanwege zijn verdiensten als promotor en organisator van diverse muzikale activiteiten werd hij in 2006 benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Hij is docent hoofdvak orgel en kerkmuziek aan het ArtEZ Conservatorium te Zwolle. In 1985 richtte hij Musica Vocalis op waarvan hij tot 2006 dirigent was. In 2005 formeerde hij Cappella Neerlandica, waarmee hij intussen zowel in binnen- als buitenland concerten verzorgt alsmede diverse radio-uitzendingen. Voorts is hij oprichter en dirigent van de Andreas Cantorij, organist titularis van de Grote of Andreaskerk te Hattem en van de Broerenkerk te Zwolle. Als dirigent en organist concerteerde hij in diverse Europese landen. Hij heeft meerdere koor- en orgel-CD's op zijn naam staan.

Cappella Neerlandica

is een vocaal ensemble waarin zangers zich zowel solistisch als in ensemblevorm laten horen. Er wordt projectmatig in afwisselende bezetting gezongen. Oprichter en dirigent is Harm Jansen. Inmiddels heeft het ensemble in binnen- en buitenland concerten verzorgd en is het reeds diverse keren in radio-uitzendingen te beluisteren geweest,

Colofon

Opname, editing:	Bert van Dijk, Helix Audio
Muziekregie:	Okke Dijkhuizen
Redactie:	Harm Jansen
Fotografie:	Niels Zomer
Ontwerp/lay-out:	Wim Jacobs
Opnamedata:	10 en 16 september 2008
Productie:	Ned Sound, Hessenweg 106, 8051 LE Hattem, tel. 06 270 461 15 e-mail: harm_jansen@hotmail.com www.harmjansen.com